

Composition of casualties in the war in Ukraine as an element of war propaganda

Luis V. PÉREZ GIL¹

Abstract: The war in Ukraine is the largest conflict in Europe since World War II. In 2026, it entered its fifth year of large-scale hostilities, characterized by the massive use of long-range fire, missiles, and unmanned aerial vehicles of all types. These munitions are deployed along the front line and in the immediate rear, creating extensive areas on both sides known as “kill zones” and almost completely blocking mobility. They are also used extensively at the strategic level to undermine the enemy’s will to win. This scenario, at all three levels of combat – strategic, operational, and tactical – results in numerous casualties, but unlike in previous conflicts, the majority of casualties are combatants, with comparatively few civilians. In a war of attrition, both sides are careful to suppress their own casualty figures while inflating those of the enemy their public statements toward promoting their objectives in the conflict. Therefore, it is essential to undertake an analysis and draw appropriate conclusions about this conflict, particularly regarding the impact of casualties on the cognitive domain.

Keywords: War in Ukraine, casualties in conflicts, civilian victims of conflicts, war of attrition, war propaganda.

Introduction

In conflict studies, there is an aphorism that states “The first casualty of war is truth”, attributed to the Greek tragedian Aeschylus (525–456 BC), who participated in the war against the Persian Empire. It is evident that armed conflicts always cause casualties in the form of combatants killed, wounded, or missing, as well as civilians in the same circumstances, mass displacements of

¹ Associate Professor, University of La Laguna, San Cristóbal de La Laguna; Senior Analyst, Spanish Institute for Strategic Studies, Madrid, Spain. E-mail: lvperezg@ull.es, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7512-2211>.

population as refugees, and prisoners of war, who face their own painful vicissitudes and who, in many cases, end up joining the aforementioned categories, despite the advances that have been made in the development of contemporary International Humanitarian Law (IHL).

Casualties in war are closely linked to morale of the military and the population and the will to win, and consequently, they are handled differently when they are favourable than when they are not. Abundant scientific literature even links social tolerance of casualties with the perception of success in the ongoing conflict (see Gelpi, Feaver, and Reifler 2009; Althaus et al. 2014; Haigh 2025; Levy 2025). If there are at least two sides in a war, the situation becomes more complex when more parties are involved. Thus, as professor Antonio Alonso Marcos of CEU San Pablo University in Madrid recently stated, if a conflict drags on, it becomes a matter of “more propaganda than information” (*Negocios TV* 2026).

The war in Ukraine, which began with the Russian invasion on February 24, 2022, is the largest conventional conflict in Europe since the end of World War II. That global conflict resulted in a staggering 56 million deaths, a human catastrophe of unprecedented proportions. The Ukrainian conflict is now in its fifth year of large-scale hostilities, with the Russian and Ukrainian forces making extensive use of artillery fire and long-range weapons of all types (see Pukhov 2025a). These munitions are used extensively along the front lines and in the rear, creating vast areas on both sides known as „kill zones” (Pukhov 2025b). These zones extend up to 20 kilometers on each side, and continue to widen as the flight range of first-person view drones (FPV) increases. However, they are also used intensively at the strategic level, in conjunction with large-scale missiles of all types (land-based, air-launched, and naval) But they are also used to destroy the enemy’s will to win (Pérez Gil 2025).

This conflict scenario entails an extremely high number of casualties, comparable to conflicts as militarily intense as they were brutal toward the civilian population, such as the Korean or Vietnam wars, with millions of civilian deaths. However, compared to previous conflicts and even to other simultaneous ones, such as those currently taking place in Gaza, Lebanon, and Iran, the vast majority of casualties in the war in Ukraine are combatants, with civilian casualties occurring to a much lesser extent (see Crawford 2025). However, this proportion is shrinking due to the increasingly intense attacks on civilian infrastructure by both sides.

With the prospect of a protracted war, Russian and Ukrainian authorities have been careful to withhold accurate data on their own casualties, minimizing them as part of their war strategic communication (STRATCOM) (see Paul 2011; Frost and Michelson 2017). At the same time, however, they exaggerate enemy casualties as part of psychological operations (PSYOPS) (see Géré 1997; Pomerantsev 2019), first targeting their own audiences, but also those of Western countries, which are the ones sustaining Ukraine's war effort in its unequal struggle against Russia. Nonetheless, war propaganda and disinformation also create unease and uncertainty among citizens on both sides regarding the fate of their relatives who are on the front lines or taking part in military operations. These effects are also felt in fundamental areas such as recruitment: in the case of Russia, and currently in the case of Ukraine, this has driven men fit for military service to flee, a circumstance that undoubtedly impacts the ability to sustain combat operations in a war of attrition. Social media is currently flooded with videos of men and women resisting mobilization on the streets of Ukrainian cities. These reactions appear to be spontaneous, a consequence of the profound exhaustion of a population worn down by a prolonged war with no end in sight (see Ombudsman of Ukraine 2026) —a conflict in which the numbers of dead, wounded, and missing rise daily, and where Ukrainian citizens continue to flee the country, creating a genuine demographic crisis for the nation's future, as will be analyzed later. However, the impact of Russian psychological operations, especially in areas with greater Russian-speaking influence, cannot be ruled out. These issues are directly linked to the debate regarding the resilience of the most advanced societies (so-called post-heroic societies) versus societies that embrace war as part of their existential dynamic (see Todd 2024). It certainly requires separate study in the context of the Russian-Ukrainian conflict.

Therefore, this article presents a data analysis of casualties in the war in Ukraine, aiming to show the structure of the casualty data used by the conflicting parties and how they manipulate those numbers in war propaganda. It also aims to show and explain the sources of the data on casualties, as well as to reveal the ways in which such data are used.

It is necessary to clarify from the outset the significant limitations this study faces. First, there is a lack of reliable sources on casualties for both sides, as explained later. Whenever possible, the most recent data published by Russian and Ukrainian authorities on their websites and social media platforms have

been used. Second, there are restrictions on the information held by the International Committee of the Red Cross (ICRC) when acting in its role as mediator in the exchanges of prisoners of war (POW), wounded (WIA), killed in action (KIA), and civilians agreed upon by the two sides. This also applied to specialized UN agencies, despite the regular public reports they release on the consequences of the Russian-Ukrainian conflict, both in terms of casualties and refugees. Whenever possible, we have attempted to verify this information through private conversations with officials, as this allows us to compare data obtained from public reports and social media. However, a high degree of uncertainty remains and will need to be reassessed as new data emerges.

Last but not least, rigorous scientific analyses have not been conducted yet. Recently, the prestigious American academic John Mearsheimer, professor at the University of Chicago, referred to a Center for Strategic and International Studies in Washington (CSIS) report on casualties in the war in Ukraine (which attributes 405,000 Russian and 150,000 Ukrainian deaths), stating that “this does not reflect the reality of the fighting; these numbers make no sense. The Ukrainians have suffered a million deaths since February 2022” (*Glenn Diesen Channel* 2026). Then he stated that “when war breaks out, the propaganda machines of both sides are immediately set in motion; in the end, the truth disappears from the picture and propaganda takes on enormous importance”, recalling the case of the use of casualties in the Vietnam War under the Johnson Administration in the 1960s (on this point, see again Gelpi, Feaver and Reifler 2009). Indeed, as professor Andrés de Castro García of the National University of Distance Education (UNED) in Spain has also written: “In most analyses carried out on international relations in Spain and elsewhere in the West, the mistake is made of confusing truth with will, even going so far, in many cases, as to deny the existence of an objective and identifiable truth.” (De Castro García 2026). Thus, its impact on advanced Western societies remains an outstanding issue in academia, despite some efforts being made in this regard.

Therefore, in this article we have applied a deductive method based on information such as lists of victims published by Russian and Ukrainian authorities, reports from international organizations (ICRC, UN agencies), expert documents, and other open sources. As a general rule, we have prioritized data verified or audited by international organizations, as well as information that has been discussed with those officials. With this information, we attempt to establish objective counting criteria on this issue to facilitate subsequent studies

as new empirical data emerges. This will likely not be fully achieved until the conflict ends and official archive reports begin to surface.

The Russian invasion: application of rules of engagement and International Humanitarian Law

The Kremlin initially framed the invasion of Ukraine as a repeat of Operation Danube, the invasion of Czechoslovakia in August 1968, in which Soviet forces carried out a massive coup with the aim of overthrowing the government, applying the new doctrine of limited sovereignty (the Brezhnev Doctrine) (see Jones 1990). At that time, the Czechoslovak government surrendered, and its armed forces remained in their barracks—it should be recalled that they were part of the same Soviet bloc. It was the population that responded unsuccessfully to the occupation by Warsaw Pact forces, which entered with half a million troops. The West was either unable or unwilling to react because, ultimately, the spheres of influence agreed upon between the two superpowers during the Cold War were respected. Consequently, the occupying forces prevailed, casualties were minimal, and the previous state of affairs was restored with the imposition of new leaders subservient to Moscow (see the collective work of Bischof, Karner and Ruggenthaler 2010).

Conversely, on February 24, 2022, the Russian military command planned an intervention in Ukraine with a force of no more than 120,000 troops—calculated from the number of Battalion Tactical Groups, or BTG, that participated in the invasion in the first days (see Fox 2022)—, equipped with light gear, lacking fire support, and operating under restrictive rules of engagement (ROE) aimed at preserving the safety of the civilian population. This decision stemmed from the Kremlin's approach to Russian-Ukrainian relations, as President Vladimir Putin outlined in an article published on the Kremlin website on July 12, 2021 (Putin 2021). Therefore, the primary objective was to subdue the Ukrainian government, seize control of the country, and bring it back under Moscow's influence. Undoubtedly, this also entailed the annexation of Donbas, whose separatist republics had been formally recognized just three days before the start of the Russian invasion (Dacoba Cerviño 2022; Pardo de Santayana 2022). With these actions, they believed they could halt NATO's expansion into the former Soviet republics (Georgia, Moldova, and Ukraine). It

is important to note that, from the Russian perspective, the three Baltic states were already outside the Soviet Union before its collapse. Therefore, their status was not in question. However, this view has been shifting among Russian elites as Ukrainian attacks against the Russian interior through these territories increase, primarily targeting Saint Petersburg and the Leningrad region.

To understand the development of the conflict, several key factors must be considered. First, even before the invasion began, the Ukrainian government had the support of NATO countries. The United States and United Kingdom, in particular, had been providing equipment and training to Ukrainian forces, as well as vast quantities of military equipment, technical staff, intelligence, and cybersecurity support (Lewis 2022). Second, despite some initial demands, the Ukrainian government remained in power, and President Volodymyr Zelenskyy not only did not leave the country but also remained at the helm during the critical first days and weeks. Third, after the initial clash, the Ukrainian forces managed to regroup and began attacking the Russian columns, which were marching unprotected because their movements were based on rapid advance rather than the destruction of the enemy army, which they believed would not react as it did. These are the lessons of the early days of the war in Ukraine (Pukhov 2024).

This description is significant because it allows us to understand the heavy losses suffered by Russian forces during the first weeks of the war, especially in the north of Ukraine. These were actions aimed at occupying Kyiv, in an encircling maneuver that failed from the outset due to the inability to land air assault forces at Antonov-Hostomel Airport, located northwest of the Ukrainian capital. There, the immediate reaction of two Ukrainian infantry brigades, along with the concentration of heavy artillery fire against the airport runways, which was in Russian hands, thwarted the attempt to repeat the occupation of Prague carried out in the early hours of August 21, 1968 (Pazderka 2019).

While Ukrainian forces were engaging the Russian vanguard along their various lines of advance, they also began systematically and in a coordinated manner attacking the rear lines. These actions resulted in significant casualties among the best-trained Russian units, particularly the Airborne Forces (VDV in Russian) and special operations forces, rapidly diminishing their fighting capacity—it is conventionally estimated that a casualty rate exceeding 30% renders a military unit inoperable. In those early days, casualties were in the dozens and then in the hundreds, but the conflict was expected to be short (Pukhov 2024).

However, the failure of the Russian invasion plan led to a swift information blackout regarding their own casualties, while reports were issued about the progress of their units. These advances could only be sustained for a short time in southern Ukraine, where the Russian-speaking population was concentrated and where a significant pro-Russian fifth column operated, facilitating the mobility of Russian forces deployed from Crimea (Larys 2024). In mid-March 2022, Russian forces were blocked in their advance towards Kyiv, Kharkiv and Odesa, casualties and material losses were mounting, and the first accusations of war crimes began to emerge (see Fox 2022). On March 2, 2022, the Russian Ministry of Defense published its first official casualty report since the beginning of the war, reporting 498 KIA and 1,597 WIA, and on March 25, the second: 1,351 KIA and 3,825 WIA (*Kommersant* 2022).

Unable to seize control of the Ukrainian capital, in early April 2022 Russian forces withdrew from northern Kyiv into Belarus, as well as from the northeastern oblasts of Chernihiv and Sumy into Russian territory. Their objective was to concentrate on rapidly capturing all of eastern and southeastern Ukraine, namely the Donbas region, plus the oblasts of Kharkiv, Kherson, and Zaporizhzhia. During the summer, fierce battles raged for control of the Azov Sea coastline in the cities of Volnovakha, Mariupol, Lysychansk, Popasna and Severodonetsk, where casualties mounted rapidly, again among Russian special forces and naval infantry. This was due to command decisions aimed at achieving quick victories in an attempt to end the conflict as swiftly as possible. On June 11, 2022, the Ukrainian Ministry of Defense reported that they had suffered 10,000 KIA, 30,000 WIA and 7,200 missing in action (MIA), of which 5,600 were recognized as POW (*BBC* 2022).

Intensification of the Russian-Ukrainian conflict: mobilization and increased casualties

During this period, the massive use of artillery fire led to the destruction of cities and population centers, where Ukrainian forces held their ground, thus becoming military targets. This dynamic of combat has continued to the present day, exacerbated by the use of increasingly heavier aerial munitions (FAB-1500 and FAB-3000 bombs). Their widespread use resulted in a significant increase in military casualties because their objective is to bury defenders in their well-

protected positions under tons of rubble. These tactics that have persisted throughout the conflict.

The Ukrainian Armed Forces called up 400,000 reservists, enabling a rapid expansion of military units, while Russian forces began relying on volunteers, especially Cossacks and Chechens, that had paramilitary units at their disposal that could be rapidly mobilized. However, personnel attrition was becoming critical on the Russian side. In September 21, 2022, the Russian Ministry of Defense released its third casualty report, stating a total of 5,937 KIA since February 2022 (*Rossiia-24* 2022). In the autumn of 2022, the lack of personnel in the area of operations forced Russian forces, first to withdraw from Kharkiv in the face of the advance of highly mobile Ukrainian units, and then to retreat from the western bank of Kherson, given the difficulty of holding their position with the bridges over the Dnieper River at their backs under constant enemy fire. Significantly, both operations were completed with few casualties at a time of exhaustion for units on both sides.

In September 2022, the Kremlin decided to mobilize 300,000 reservists to replenish units and replace casualties, concentrating almost all of its ground forces in southeastern Ukraine. Simultaneously, various voluntary recruitment procedures were activated, which continue to this day, based on strong socioeconomic incentives, with an average of 20,000 to 30,000 new recruits joining the ranks each month. In December 21, 2022, an Armed Forces expansion program was announced, creating a large number of new units, primarily ground forces, and the number of units has been increasing (Pérez Gil 2024) —according to public information from both sides, in the summer of 2026, the Russian Joint Forces Group in Ukraine comprised approximately 650,000 personnel, in addition to a mobile reserve of 150,000 men on Russian territory.

The fierce urban battles such as those at Bakhmut (2023)², Avdiivka (2024), Pokrovsk (2025), and Konstantinovka and Kupyansk (2026), the Ukrainian offensive in Zaporizhzhia (summer 2023), and the limited operation against Kursk (summer 2024), each resulting in tens of thousands of combat casualties, have resulted in hundreds of thousands of deaths, making it impossible to definitively

² Following the capture of the city of Bakhmut on 25 May 2023, Evgeny Prigozhin, leader of the private military company (PMC) Wagner Group stated that his organization had suffered more than 20,000 KIA and that Russian forces had at least 120,000 KIA, although the Ministry of Defense kept that data confidential.

determine the exact toll on either side. On February 25, 2024, President Zelenskyy declared that Ukrainian forces had suffered 31,000 KIA, on December 8, 2024 reported 43,000 KIA and 370,000 WIA (Armstrong 2024), and he added that since September 2024 “Russia has been losing military personnel on the battlefield at a ratio of 5 and even 6 to 1 compared to us” (*Kyiv Post* 2024). On February, 16, 2025, he updated the figures to 46,000 KIA, and 380,000 WIA, as well as „tens of thousands” of MIA (*NBC News* 2025). It is not possible to verify this information and, as we will see later, it is not consistent with the rates of corpse exchange, although by that time the casualties on both sides totalled hundreds of thousands of dead and wounded.

Consequently, from 2024 onward, information based on monitoring obituaries published in newspapers and on social media, analysing official mortality statistics, and counting individual graves in satellite images of cemeteries—which were constantly increasing in capacity—became secondary methods. For war propaganda, these methods were no longer useful in the face of the evidence of a massive volume of casualties.

It is important to point out at this juncture that there are legal limits to the use of force in conflicts that are not being respected in this war. Examples include the execution of surrendered or wounded servicemen (a violation of the principle of distinction), the killing of exhausted soldiers under attack by remotely piloted aircraft (the precautionary principle), and the use of excessive means such as thermobaric munitions or the use of massive aerial bombing against soft targets to achieve a military objective (the principle of proportionality) (Crawford and Pert 2024). However, it can also be argued that this is not a systematic approach by the belligerents, who are aware that in a protracted war, the tide of the conflict can swing one way or the other. Consequently, practice resolves the struggle between Hobbes, Machiavelli, and Clausewitz on one side and Saint Augustine, Saint Thomas Aquinas, and Francisco de Vitoria on the other, in favour of the latter, although it is unlikely that those responsible for war crimes will be held accountable when the end comes, as the history of armed conflicts teaches us.

On the war propaganda front, on October 22, 2025, President Zelenskyy stated that Russian forces had suffered 1,300,000 casualties from the beginning of the war, a figure that included both dead and wounded (Jones and McCabe

2026)³. However, Western media quickly countered that the death toll was 1,200,000, but this is part of the PSYOPS of one of the sides in the conflict —this issue deserves a separate study. On December 16, the Ukrainian president stated during a speech in the Dutch parliament that Russian forces were suffering an average of 30,000 deaths per month (Zelenskyy 2025), and on February 4, 2026, he asserted that the total number of Russian deaths was 800,000, while Ukrainian losses amounted to 55,000, both figures dating back to February 2022 (*France-2* 2026). These statements were repeated as the fall of the city of Konstantinovka loomed in June 2026. That information cannot be verified at this time, but there is a significant inconsistency with the data analysed later. It is worth noting at this point that during the Donbas conflict from 2014 to 2021, Ukrainian authorities consistently underreported their own casualties.

In the case of MIAs, on November 26, 2024, Russian Deputy Defense Minister Anna Tsivilyova acknowledged during a Duma meeting with parliamentary representatives on support for female military personnel involved in the special military operation and their families that 48,000 members of her own military personnel were missing. However, as was noted at the meeting, Russian authorities consider this type of information confidential and therefore subject to state secrets regulations (cited in Trevelyan 2024). On the Ukrainian side, in April 2025, the Commissioner for Missing Persons, Artur Dobroserdov, mentioned the figure of 63,000 missing persons. On 26 February 2026, he stated that there were 90,000 Ukrainian citizens registered in official records as missing “under special circumstances” (a euphemism for MIA), and claimed that the vast majority were military personnel and members of security agencies such as the National Guard, the Border Guard, the Security Service of Ukraine (SBU), and the Ministry of Internal Affairs (cited among others in *Ukrainska Pravda* 2026).

In the realm of Russian disinformation, on August 20, 2025, a group of hackers associated with Russian intelligence services (Killnet, Palach Pro, User Sec, and Beregini) announced the theft of files from the Ukrainian General Staff containing information on their casualties in the conflict: 1,721,000 between KIA and MIA. They also published a list of casualties from previous years: 118,500 in 2022; 405,400 in 2023; 595,000 in 2024; and 621,000 in 2025. And they

³ Their study, published on January 27, 2026, estimates between 275,000 and 325,000 deaths among Russian forces and between 100,000 and 140,000 on the Ukrainian side since February 24, 2022.

claimed that the data revealed “the true extent of Ukraine’s military casualties during the ongoing special military operation” (*Pravda.ru* 2025). Ten months later, on June 25, 2026, another pro-Russian hacking group led by Palach Pro and NoName057 published new information supposedly based on data stolen from Ukrainian public institutions that would raise the figure to 2,4 million dead, of which more than 400,000 were in 2026. Apart from other data on mercenaries, about 5000 dead —most of them South American (*Izvestia* 2026). Again, this data lacks any verification and its affiliation does not allow it to be taken into consideration. On the Russian side, a particular case is the participation of North Korean forces in the defensive operations in the Kursk region, as well as in the subsequent clearing and demining operations, which had their own casualties —it is estimated that there are between 2,300 and 6,000 dead out of a total contingent of 11,000 to 15,000 deployed servicemen (see Cheon and Adzchia 2026).

Prisoner and corpse exchanges in the war in Ukraine

Data on the exchange of POWs and KIAs since March 2022 provide significant information on both casualties in the war in Ukraine and the evolution of the conflict itself. These exchanges are conducted through the mediation of friendly countries (primarily Turkey and the United Arab Emirates) and involve delegates from the ICRC. They work with lists provided by the Russian and Ukrainian authorities, which offer information from which casualty projections for the conflict can be extrapolated.

On May 23, 2025, the Russian Ministry of Defense reported that since the beginning of the war, 39 exchanges of POWs had taken place, resulting in the repatriation of 4,492 Russian military personnel. The main agreement on this matter was reached in Istanbul on June 2, 2025, thanks to the mediation of the Turkish government. It included the exchange of all seriously wounded POWs and under 25 years old for equal numbers, as well as a non-equivalent exchange of KIAs, with the Russian side committing to hand over 6,000 Ukrainian bodies. In 2025, a total of eighteen POW exchanges were carried out, seven of which did not disclose the number of personnel involved, but which coincide with the period of application of the Istanbul agreements mediated by Turkey, which

contemplated the delivery of some 1,200 individuals corresponding to the categories of seriously wounded and prisoners under 25 years old.

As part of Russian war propaganda, on August 24, 2025, the Russian presidential envoy for negotiations on the Ukraine conflict, Vladimir Medinsky, declared that the number of Russian POWs in Ukrainian hands was being reduced to zero. Following this statement, there was only one more exchange that year, carried out on October 2, 2025, of 185 for 185⁴. On January 19, 2026, the Russian Commissioner for Human Rights, Tatyana Moskalkova, announced that she was negotiating with her Ukrainian counterpart, Dmitry Lubinets, a list of personnel to continue the POW exchange. Consequently, in 2026 nine prisoner exchanges have been carried out, always in equal numbers, totalling up to the last exchange on August 19, 1678 people on each side. According to Russian sources, from March 2022 to August 2026, more than forty prisoner exchanges were completed with a total of 5,860 Ukrainians for 5,714 Russians, which also includes several civilian personnel from both sides.⁵

For its part, the first KIA exchanges took place in March and April 2022, but these increased as the war progressed and casualty rates mounted on both sides. The 71th exchange since the beginning of the war (the 7th in 2026) was carried out on August 13, 2026, this time involving 261 Ukrainian bodies for 24 Russian ones. On July 3, 2026, Russian ambassador-at-large for issues related to military and terrorist crimes committed by Ukraine and the West, as well as human rights violations by Ukraine, Rodion Miroshnik, stated that the exchanges during the previous year (20,354 Ukrainians for 627 Russians) reflected the true ratio of casualties on the battlefield (see Ministry of Foreign Affairs of Russia 2026). In total, according to available data, from March 2022 to August 2026, a total of 26,223 Ukrainians bodies were exchanged for 3,543 Russians ones, yielding an average exchange rate of 7.40 to 1.

⁴ Another exchange announced by Rustem Umerov, secretary of the Ukrainian National Security and Defense Council, did not take place.

⁵ On August 13, 2026, Russian and Ukrainian authorities carried out an exchange of eight Russian civilians for seven Ukrainian at the Novaya Guta checkpoint in Belarus with the intervention of ICRC personnel. Additionally, on August 26, 2026, the Ukrainian side separately handed over 10 Russian POW in an unprecedented one-way exchange at the border with Belarus.

The following section details the situation year by year, allowing it to be adjusted to the changes on the Russian-Ukrainian front noted above. These data show a strong imbalance to the detriment of the Ukrainian side since 2024, which has been exploited by the Russian in its strategic communication campaign.

- 2022: 19 exchanges: 768 Ukrainians for 892 Russians (0,86 to 1)⁶
- 2023: 16 exchanges: 961 for 1,362 (0.70 to 1)
- 2024: 13 exchanges: 3,380 for 607 (5.57 to 1)
- 2025: 16 exchanges: 16,304 for 439 (37.13 to 1)⁷
- 2026: 7 exchanges: 4.810 for 243 (19.79 to 1)

Thus, despite ongoing negotiations on this matter, exchanges have not always proceeded as agreed. For instance, on June 8, 2025, Russian authorities reported that Ukraine had refused to accept 1,212 bodies that had been transported to the Bryansk border crossing in refrigerated trucks for handover, in accordance with the aforementioned Istanbul agreements. Russian propaganda outlets immediately began disseminating the claim that this action stemmed from the Kyiv regime's inability to pay the war casualty compensations. The estimated compensation for the 1,212 soldiers killed in action amounted to approximately \$412 million. Shortly thereafter, on September 7, 2025, the Ukrainian government announced significant changes to the war compensation regulations, establishing an instalment payment plan for the families of the deceased soldiers: an immediate payment of 3,000,000 hryvnias and deferred payments of 12,000,000 hryvnias over eighty months (6.5 years). This measure took effect on September 1, 2025 (Ukrainian Ministry of Defense 2025).

Despite nine exchanges taking place during the summer, totalling 10,060 Ukrainian bodies for 171 Russian ones, on October 31, 2025, ambassador Miroshnik unjustifiably claimed that Ukrainian authorities were refusing to accept the remains of their own soldiers to avoid paying compensation to their families. Meanwhile, on June 26, 2026, the pro-Russian hacktivist groups Palach

⁶ Some Russian sources cite a first exchange on 7 May 2022, but without specifying the number of bodies handed over by each side.

⁷ On November 12, 2025, Russian Foreign Minister Sergey Lavrov stated that over 11,000 Ukrainian bodies had been handed over that year, with Russia receiving 201 in return (Ministry of Foreign Affairs of Russia 2025b). In January 2026, Russian media reported that 14,480 Ukrainian KIAs were exchanged for 391 Russian ones in 2025 (*Kommersant* 2026). In both cases, the figures do not match the actual exchanges, which are higher, as shown in the related list.

Pro and NoName057 published allegedly stolen data stating that Ukrainian institutions had stopped recording mercenary casualties as KIA and instead listed them as mere accidents. This was intended to discourage a renovated Ukrainian campaign to recruit foreign volunteers in the face of critical personnel shortages on the front lines. In short, these statements and actions are part of a Russian PSYOPS campaign against Ukraine and its allies. The target audience for this information was primarily the families of fallen soldiers, whose lists were published in the media and on social networks as part of Russian war propaganda⁸, but also as part of their psychological operations to weaken the Ukrainian regime—for example, by trying to thwart its recruitment campaigns for volunteers abroad. The same occurred with the 65 Ukrainian POWs who died as a result of the tragic shooting down in Belgorod of Russian Ilyushin Il-76MD strategic transport aircraft that was transporting them from Moscow for their exchange on January 24, 2024.

Civilian casualties in the war in Ukraine

Recent UN reports estimate around 16,000 civilian casualties and 46,500 wounded, a comparatively small figure in relation to recent conflicts in the Middle East (UNHCR 2026a; 2026b). To these should be added the casualties in Russian territory estimated at more than 1,500 dead and three times as many wounded.⁹ Furthermore, apart from specific cases such as the so-called Bucha massacre in the first weeks of the war, the issue of hundreds of Ukrainian children transferred to Russia, or the kidnapping of civilians in Kursk, both sides have generally respected the principles of IHL in relation to the civilian population.

Several factors have come into play at this point. The first is the mass exodus of Ukrainian refugees, both to Western Europe and to Russia and Belarus,

⁸ With this approach, on July 12 and 13, 2026, the new Russian Commissioner for Human Rights, Yana Lantratova, published two lists containing the names and dates of birth of 224 and 273 Ukrainian POWs whom Ukrainian authorities allegedly refused to accept (Lantratova 2026). Lantratova assumed the position on May 14, 2026, following the conclusion of Moskalkova's term.

⁹ On April 28, 2025, ambassador Miroshnik said that Russian civilian casualties amounted to 6,715 dead, including 218 children, and 14,827 wounded (Ministry of Foreign Affairs of Russia 2025b).

depending on their affinities and the ease of immediate relocation. During the first year of the war, more than ten million refugees left Ukraine (see UNHCR 2026c). On May 10, 2026, Ukrainian Minister of Social Policy, Family and Unity Denys Ulyutin stated that the country's population was between 22,000,000 and 25,000,000 inhabitants, down from 41,000,000 in 2021 (Pardo de Santayana 2024) —in 1991 Ukraine had 48,000,000 inhabitants. The second factor relates to the rules of engagement applied by both sides, which from the beginning of the conflict were aimed at minimizing civilian casualties, as explained above. The same did not occur during the War in Donbas from 2014 to 2022, where the population of the breakaway republics suffered serious attacks by Ukrainian forces deployed in so-called Anti-Terrorist Operation Zone, later the Joint Force Operation, as documented in the Organization for Security and Co-operation in Europe reports from that period (OSCE 2016).¹⁰ The third factor is cultural, since despite nationalist fervour, Russians and Ukrainians are brother Slavic peoples at least in Russian perception, sharing the same historical origin (Kievous Rus') and belonging to the same Russian and Soviet empire until 1991. Furthermore, there is a large number of mixed marriages and families —this is the Kremlin's approach to the conflict as a war of liberation. From this perspective, respect for the civilian population is justified, as they are seen as a single people, especially in the areas where ground fighting has taken place so far: the Donbas and Novorossiia territories, which are historically Russian and Orthodox, versus western Ukraine, which is of Polish and Hungarian origin and primarily (Greek) Catholic.¹¹

However, the same cannot be said for personal property and real estate, which has been looted or destroyed on a massive scale in the operational areas. Nor have historical or religious heritage sites been spared, suffering destruction caused by the massive use of artillery and aerial bombing to destroy enemy defensive positions.

¹⁰ Between April 2014 and December 2021, 3,404 civilian deaths were recorded in the Donbas conflict, although Russian sources put the figure at 6,643.

¹¹ On religious persecution in the conflict in Ukraine, see OHCHR 2025.

Conclusion

The war in Ukraine has turned into a protracted conflict because both sides believed they could achieve most of their strategic objectives on the battlefield. However, in a war of attrition, Russia holds the advantage across the board: a larger population, a greater pool of mobilizable personnel, a more extensive defense industry, superior economic capacity, and less reliance on foreign aid—contrasting with a Ukraine that is weaker, particularly in demographic terms.

The massive use of artillery, missiles, and guided bombs, alongside the intensive deployment of unmanned aerial vehicles along the entire front line, is causing high casualty rates on both sides. Nevertheless, the outlook is quite unfavourable for the Ukrainian side, which has been progressively bleeding out, as reflected in data regarding the exchange of fallen soldiers.

At present, it is impossible to determine the exact number of casualties in the conflict, given the wartime propaganda and disinformation employed by the belligerents. However, it can be stated that the death toll on both sides runs into the hundreds of thousands. The total casualty balance, based on body exchanges conducted to date, shows a disproportionately high figure for Ukraine.

Added to this are hundreds of thousands of wounded, maimed, and permanently disabled individuals; the terrible, long-lasting mental health consequences suffered by combatants and their families; and millions of orphans and widows—all of which will represent an enormous economic and human burden for decades to come.

Furthermore, there are the millions of refugees who fled Ukraine at the start of the war. Most appear unwilling to return in the medium term, given the socioeconomic conditions likely to persist for a long time in a country devastated by a protracted war. Neither warring party was prepared for this scenario, and both are attempting to conceal the reality of the situation from their populations amidst the ongoing conflict.

The low number of civilian casualties—compared to other contemporary conflicts—can be attributed to a combination of factors: the rapid evacuation of combat zones, particularly in southern and southeastern Ukraine, the application of restrictive rules of engagement regarding the civilian population, and a shared sense of national identity and history. These factors have ensured that the norms of international humanitarian law have generally remained in

effect throughout the war in Ukraine. Nevertheless, the war crimes alleged by both sides will need to be investigated, however complex the situation may be.

Once the conflict has ended and official casualty figures begin to emerge, it will fall to historians to conduct studies that distinguish the truth from the propaganda and disinformation woven over so many years—not only by the warring parties themselves but also by those supporting them.

Finally, the lessons learned must be used to prevent a repeat of the level of PSYOPS that occurred during the war in Ukraine against the populations of Western countries, even at the risk of dragging them into a war in which the national interests of many of them are not at stake.

Структура губитака у рату у Украјини као елемент ратне пропаганде

Луис В. ПЕРЕС ГИЛ¹

Апстракт: Рат у Украјини је највећи сукоб у Европи од Другог светског рата. Током 2026. године, сукоб је ушао у пету годину отворених непријатељстава широких размера, која карактерише масовна употреба артиљерије дугог домета, пројектила и свих врста беспилотних летелица. Ово наоружање дејствује дуж линије фронта и у непосредној позадини, стварајући са обе стране пространа подручја позната као „зоне смрти“, чиме се кретање трупа готово потпуно паралише. Такође, ова средства се масовно користе и на стратешком нивоу како би се уздрмала воља непријатеља за отпором. Овакав сценарио на сва три нивоа ратовања (стратешком, оперативном и тактичком) доводи до масовних губитака. Међутим, за разлику од ранијих сукоба, већину жртава чине активни борци, док је удео цивила сразмерно мали. У овом рату исцрпљивања обе стране пажљиво крију податке о сопственим губицима, док у оквиру пропагандног деловања преувеличавају непријатељске жртве. И једна и друга страна имају јасне мотиве да кроз званичне изјаве обликују јавно мњење како би оствариле своје циљеве. Због тога је спровођење детаљне анализе и извлачење закључка о овом сукобу од кључног значаја, са посебним освртом на утицај који губици имају у когнитивном домену.

Кључне речи: рат у Украјини, губици у сукобима, цивилне жртве сукоба, рат исцрпљивања, ратна пропаганда.

Увод

У проучавању сукоба често се цитира афоризам „Прва жртва рата је истина“, који се приписује грчком трагичару Есхилу (525–456. пре н. е), који је и сам учествовао у ратовима против Персијског царства. Неминовно је да оружани сукоби увек доносе страдања, било да су у питању погинули,

¹ Ванредни професор, Универзитет Ла Лагуна, Сан Кристобал де ла Лагуна; виши аналитичар, Шпански институт за стратешке студије, Мадрид, Шпанија. Е-пошта: lvperezg@ull.es, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7512-2211>.

рањени и нестали борци и цивили, или пак масовна расељавања избеглица. Посебну категорију чине ратни заробљеници који пролазе кроз тешка искушења и који у многим случајевима на крају и сами постану део трагичне статистике страдалих. Све се ово догађа упркос значајном напретку у развоју савременог Међународног хуманитарног права.

Губици у рату директно су повезани са моралом војске и становништва, као и са самом вољом за победом. Због тога се информацијама о жртвама манипулише на различите начине у зависности од тога да ли су оне повољне или неповољне по дату страну. Обимна научна литература чак доводи у везу друштвену толеранцију према губицима са перцепцијом успеха у сукобу (видети Gelpi, Feaver, and Reifler 2009; Althaus et al. 2014; Haigh 2025; Levy 2025). Док у сваком рату постоје најмање две супротстављене стране, ситуација постаје далеко сложенија када се у сукоб укључи више актера. Како је недавно изјавио професор Антонио Алонсо Маркос (Antonio Alonso Marcos) са Универзитета ЦЕУ Сан Пабло у Мадриду, уколико се сукоб одужи, све мање је речи о информисању, а све више о чистој пропаганди (*Negocios TV* 2026).

Рат у Украјини, који је започео руском инвазијом 24. фебруара 2022. године, представља највећи конвенционални сукоб у Европи од Другог светског рата, сукоба који је својевремено однео запањујућих 56 милиона живота и остао упамћен као хуманитарна катастрофа невиђених размера.

Сукоб у Украјини ушао је у пету годину отворених непријатељстава широких размера, при чему и руске и украјинске снаге масовно користе артиљеријску ватру и све врсте далекометног наоружања (Pukhov 2025a). Ова средства се интензивно примењују дуж линије фронта, али и у дубини позадине, стварајући са обе стране пространа подручја позната као „зоне смрти“ (Pukhov 2025b). Ове зоне се протежу и до 20 километара са сваке стране фронта, а настављају да се шире са порастом домета FPV дронова. Осим тога, оваква тактика масовно се примењује и на стратешком нивоу у комбинацији са снажним ракетним ударима са копна, мора и из ваздуха, како би се сломила воља непријатеља за отпором (Pérez Gil 2025).

Овакав сценарио сукоба подразумева изузетно висок број жртава, који може да се упоређи са ратом у Кореји или Вијетнаму, односно са сукобима који су, поред жестоких војних дејстава, остали упамћени по бруталности према становништву и милионима страдалих цивила. Међутим, за разлику од поменутих историјских примера, али и других актуелних ратова попут

оних у Гази, Либану и Ирану, огромну већину губитака у Украјини чине активни борци, док је удео цивилних жртава знатно мањи (видети Crawford 2025). Ипак, ова сразмера постепено се мења услед све интензивнијих обостраних напада на цивилну инфраструктуру.

Суочене са изгледима за дуготрајан рат, и руске и украјинске власти пажљиво прикривају тачне податке о сопственим губицима, настојећи да их минимизују у оквиру својих стратешких комуникација (STRATCOM) (видети Paul 2011; Frost and Michelson 2017). Истовремено, кроз психолошке операције (PSYOPS), обе стране преувеличавају непријатељске губитке (видети Géré 1997; Pomerantsev 2019). Ова дејства су првенствено усмерена на домаћу јавност, али и на јавно мњење западних земаља које финансијски и војно подржавају Украјину у њеној неправедној борби против Русије. Напоследку, оваква ратна пропаганда и дезинформације неминовно уносе немир и неизвесност међу грађане са обе стране, који стрепе за судбину својих рођака на фронту и у зони борбених дејстава. Ови ефекти се снажно одражавају и на кључне сегменте попут регрутације. И у Русији, а тренутно и у Украјини, страх од мобилизације натерао је велики број војно способних мушкараца на бекство из земље, што директно утиче на способност одржавања борбених дејстава у рату исцрпљивања. Друштвене мреже су преплављене видео-снимацама на којима се грађани опирају насилној мобилизацији на улицама украјинских градова. Ове реакције делују спонтано и долазе као последица дубоке исцрпљености друштва ратом којем се не назире крај (видети Ombudsman of Ukraine 2026). У овом сукобу број мртвих, рањених и несталих расте из дана у дан, док масовни егзодус становништва ствара дубоку демографску кризу која ће дугорочно угрозити будућност нације, што ће бити детаљније анализирано у наставку. Ипак, не треба занемарити ни утицај руских психолошких операција, нарочито у срединама у којима доминира руско говорно подручје. Ова питања су директно повезана са дебатом о отпорности најразвијенијих (такозваних „постхеројских“) друштава у поређењу са онима која рат прихватају као део своје борбе за опстанак (видети Todd 2024). Ова појава свакако захтева засебну анализу у контексту руско-украјинског сукоба.

Стога се у овом чланку анализирају подаци о губицима у рату у Украјини, са намером да се прикаже сама структура тих података, као и начин на који сукобљене стране манипулишу бројкама у сврху ратне пропаганде. Такође,

рад има за циљ да представи и објасни кључне изворе ових информација, као и да разоткрије конкретне начине на које се они употребљавају у пракси.

На самом почетку, неопходно је указати на значајна ограничења са којима се ова студија суочава. Први проблем представља мањак поузданих извора о губицима обеју страна, што ће детаљније бити објашњено у наставку. Кад год је то било могуће, коришћени су најновији подаци које су руске и украјинске власти објавиле на својим званичним сајтовима и друштвеним мрежама. Друго ограничење односи се на обим информација којима располаже Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК) у улози посредника при разменама ратних заробљеника, рањеника, погинулих и цивила, које су договориле две сукобљене стране. Оваква ограничења важе и за специјализоване агенције Уједињених нација (УН), упркос томе што оне редовно објављују јавне извештаје о последицама руско-украјинског сукоба, како о броју жртава, тако и о избегличкој кризи. Кад год је то било могуће, ове информације су провераване кроз непосредне разговоре са званичницима, што је омогућило упоређивање јавно доступних података и материјала са друштвених мрежа. Ипак, висок степен неизвесности и даље постоји, те ће добијени резултати морати поново да се процене са појавом нових података.

Конечно, и ако не најмање важно, ригорозне научне анализе на ову тему још увек нису спроведене. Недавно се утицајни амерички професор са Универзитета у Чикагу, Џон Миршајмер (John Mearsheimer), осврнуо на извештај вашингтонског Центра за стратешке и међународне студије (CSIS) о губицима у рату у Украјини, у којем се наводи број од 405.000 погинулих руских и 150.000 украјинских војника. Миршајмер је изјавио да те цифре „не одражавају стварност на терену и немају никаквог смисла“, додајући како верује да је „Украјина од фебруара 2022. године претрпела губитке од око милион погинулих“ (*Glenn Diesen Channel* 2026). Он потом додаје да се „са избијањем рата пропагандне машинерије обеју страна одмах покрећу, услед чега истина брзо пада у други план, док пропаганда увелико добија на значају“. Притом подсећа на пример манипулације подацима о губицима током Вијетнамског рата за време Џонсонове (Lyndon Johnson) администрације шездесетих година прошлог века (о овоме видети поново Gelpi, Feaver and Reifler 2009). Управо на то указује и професор Андрес де Кастро Гарсија (Andrés de Castro García) са шпанског Националног универзитета за образовање на даљину (UNED), који наводи: „У већини

анализа међународних односа, како у Шпанији тако и на Западу, прави се грешка јер се жеље поистовећују са стварношћу, при чему се неретко иде толико далеко, да се пориче само постојање објективне и препознатљиве истине“ (De Castro García 2026). Зато, упркос појединим истраживачким напорима, утицај ове појаве на напредна западна друштва и даље остаје отворено питање у академској заједници.

Због тога је у овом чланку примењен дедуктивни метод заснован на анализи званичних спискова жртава које су објавиле руске и украјинске власти, извештаја међународних организација (МКЦК и агенције УН-а), докумената стручне јавности и других отворених извора. Као опште правило, приоритет је дат подацима које су верификовале или ревидирале међународне организације, као и информацијама потврђеним кроз непосредне разговоре са званичницима. На основу ових извора настоји се успоставити објективан оквир за квантификацију губитака, како би се олакшала будућа истраживања када нови емпиријски подаци постану доступни. Свеобухватан увид у ово питање вероватно неће бити у потпуности остварив све док се сукоб не оконча и док званична архивска грађа не буде стављена на увид јавности.

Руска инвазија: примена правила употребе силе и Међународног хуманитарног права

Кремљ је у почетку дефинисао инвазију на Украјину као понављање Операције „Дунав“ односно интервенције у Чехословачкој у августу 1968. године, када су совјетске снаге извеле масовне ударе са циљем свргавања тамошње владе, примењујући нову доктрину ограниченог суверенитета (Брежњевљева доктрина) (видети Jones 1990). Чехословачке власти су се тада предале, док је њена војска остала у касарнама, будући да је земља била део истог, Источног блока. На поход снага Варшавског пакта, које су ушле са пола милиона војника, безуспешно је покушало да одговори само локално становништво. Запад у том тренутку није могао или није желео да реагује јер су се, на крају крајева, поштовале сфере утицаја које су две суперсиле уговориле током Хладног рата. Сходно томе, окупационе трупе су лако превагнуле уз минималне губитке, а претходно стање је обновљено

постављањем нових лидера послушних Москви (видети колективни рад Bischof, Karner and Ruggenthaler 2010).

Насупрот томе, руска војна команда је за 24. фебруар 2022. године планирала интервенцију у Украјини са свега око 120.000 војника. Ова цифра је прорачуната на основу броја батаљонских тактичких група (БТГ) које су учествовале у инвазији током првих дана (видети Fox 2022). Те снаге су биле опремљене лаким наоружањем, дејствовале су без снажне ватрене подршке и под рестриктивним правилима употребе силе (ROE), чији је циљ био заштита цивилног становништва. Оваква тактичка одлука проистекла је из самог приступа Кремља руско-украјинским односима, који је председник Владимир Путин (Владимир Владимирович Путин) детаљно изнео у свом чланку који је објављен на званичној интернет страници Кремља 12. јула 2021. године (Putin 2021). Зато је примарни циљ био потчињавање украјинских власти, преузимање контроле над земљом и њено враћање под окриље Москве. Овакав план је несумњиво подразумевао и анексију Донбаса, чије су сепаратистичке републике формално признате свега три дана пре почетка руске инвазије (Dacoba Cerviño 2022; Pardo de Santayana 2022). Руско руководство је веровало да ће овим потезима трајно зауставити ширење НАТО-а на бивше совјетске републике, а пре свега на Украјину, Грузију и Молдавију. Важно је напоменути да су, из руске перспективе, три балтичке државе напустиле Совјетски Савез још пре његовог званичног распада, због чега њихов статус у почетку није довођен у питање. Међутим, овакав став унутар руских елита почиње да се мења са интензивирањем украјинских удара дубоко у унутрашњост Руске Федерације. Све чешћи напади беспилотних летелица, чије су примарне мете Санкт Петербург и Лењинградска област, отварају сумњу да се за ове прекограничне операције користи управо ваздушни простор или територија балтичких земаља.

Како би се разумео даљи развој сукоба, неопходно је узети у обзир неколико кључних фактора. Пре свега, чак и пре самог почетка инвазије, украјинске власти су имале снажну подршку чланица НАТО. Сједињене Државе и Уједињено Краљевство су превасходно обезбеђивале обуку за украјинске снаге, уз испоруку огромних количина наоружања, ангажовање техничког особља, као и пружање кључних обавештајних података и логистике у области сајбер-безбедности (Lewis 2022). Друго, насупрот првобитним проценама, украјински државни врх је опстао, а председник

Володимир Зеленски (Володимир Олександрович Зеленський) не само да није напустио земљу, већ је чврсто задржао контролу током кључних првих дана и недеља. Треће, након почетног шока, украјинске снаге су успеле да се консолидују и покрену контранападе на руске надируће трупе. Ове формације напредовале су потпуно изложене и без адекватне заштите, јер је руски план био заснован на брзом продору, а не на уништењу непријатељске војске, за коју се погрешно веровало да неће пружити значајнији отпор. То су кључне лекције из почетне фазе рата у Украјини (Pukhov 2024).

Овај опис је од пресудног значаја, јер омогућава разумевање тешких губитака које су руске снаге претрпеле током првих недеља рата, нарочито на северу Украјине. Радило се о операцијама усмереним на заузимање Кијева, кроз маневар опкољавања који је у самом старту пропао услед немогућности искрцавања појачања ваздушно-десантних снага на аеродром Антонов у Гостомељу, северозападно од украјинске престонице. Силовита и брза реакција двеју украјинских пешадијских бригада, заједно са масовном артиљеријском ватром по већ заузетим пистама, осујетила је покушај руских падобранаца да понове сценарио заузимања Прага из раних јутарњих часова 21. августа 1968. године (Pazderka 2019).

Док су украјинске снаге улазиле у окршаје са руским претходницама на неколико праваца наступања, истовремено су почеле систематски и координисано да нападају и њихове логистичке линије у позадини. Оваква дејства нанела су значајне губитке најелитнијим руским јединицама, пре свега Ваздушно-десантним снагама (ВДВ на руском језику) и Снагама за специјалне операције, брзо урушавајући њихову борбену способност. У војној доктрини се сматра да губици већи од 30% чине једну јединицу неспособном за даље операције. Током тих првих дана, жртве су се бројале у десетинама, а потом и у стотинама, али се и даље очекивало да ће сукоб бити краткотрајан (Pukhov 2024).

Међутим, крах првобитног руског плана довео је до моменталног увођења цензуре и ускраћивања информација о сопственим губицима, док су у јавност пласирани искључиво извештаји о напредовању трупа. Овакав темпо наступања могао је да се одржи само на кратко и то на југу Украјине, где је било концентрисано руско говорно становништво и где је деловала утицајна проруска „пета колона“, која је олакшала маневар снагама покренутим са Крима (Larys 2024). Средином марта 2022. године,

украјинске снаге зауставиле су руско напредовање према Кијеву, Харкову и Одеси, док су људски и материјални губици нападача константно расли, а у јавности су почеле да се појављују и прве оптужбе за ратне злочине (видети Fox 2022). Руско Министарство одбране је 2. марта 2022. године објавило свој први званични извештај о губицима од почетка рата, када је пријавило 498 погинулих и 1.597 рањених војника. Већ 25. марта уследио је и други извештај са билансом од 1.351 погинулог и 3.825 рањених (*Kommersant* 2022).

Пошто нису успеле да преузму контролу над украјинском престоницом, руске снаге су се почетком априла 2022. године повукле са севера Кијевске области у Белорусију, као и из североисточних области Чернигов и Суми назад на руску територију. Тадашњи план Москве био је прегруписавање снага ради брзог заузимања читаве источне и југоисточне Украјине, тачније, региона Донбаса, те Харковске, Херсонске и Запорошке области. Током лета водиле су се жестоке борбе за контролу над обалом Азовског мора и кључним градовима као што су Волноваха, Мариупољ, Лисичанск, Попасна и Северодоњецк. На овим ратиштима губици су муњевито расли, посебно у редовима руских специјалних снага и морнаричке пешадије, што је била директна последица одлука руске команде која је по сваку цену тражила брзе победе ради што хитнијег окончања сукоба. С друге стране, украјинско Министарство одбране је 11. јуна 2022. године објавило биланс од 10.000 погинулих, 30.000 рањених и 7.200 несталих војника, од којих је за 5.600 потврђено да се налазе у статусу ратних заробљеника (*BBC* 2022).

Интензивирање руско-украјинског сукоба: мобилизација и повећани губици

Током овог периода, масовни артиљеријски удари довели су до потпуног уништења градова и насељених места у којима је украјинска војска пружала снажан отпор, чиме су излагале своје људство директним ударима. Оваква динамика борбе одржала се све до данас, а додатно је интензивирана употребом све теже авијацијске муниције, попут вођених бомби ФАБ-1500 и ФАБ-3000. Њихова масовна примена муњевито је увећала број војних губитака, будући да је основни циљ ових удара

затрпавање бранилаца тонама рушевина унутар добро утврђених положаја. Ова тактика остала је доминантна током читавог сукоба.

Украјинске оружане снаге тада су мобилисале 400.000 резервиста, што је омогућило брзо ширење војних јединица. Насупрот њима, руске снаге су се у тој фази углавном ослањале на добровољце, пре свега на козачке и чеченске формације, које су већ имале спремне паравојне структуре за брзо дејство. Ипак, осипање људства на руској страни убрзо је постало критично. Због тога је руско Министарство одбране 21. септембра 2022. године објавило свој трећи званични извештај о губицима, наводећи биланс од укупно 5.937 погинулих војника од почетка инвазије (*Rossiya-24* 2022). У јесен 2022. године, мањак људства у зони борбених дејстава приморао је руске снаге најпре на повлачење из Харковске области пред налетом високомобилних украјинских јединица, а убрзо потом и на напуштање десне обале Дњепра у Херсонској области. Овај други потез уследио је због тога што је било изузетно тешко да се одрже положаји у условима када су мостови на реци Дњепар били под сталном непријатељском ватром. Важно је истаћи да су обе операције окончане уз мало губитака, и то у тренутку када су јединице на обе стране биле потпуно исцрпљене.

Кремљ је у септембру 2022. године донео одлуку о мобилизацији 300.000 резервиста у циљу попуне јединица и надокнаде губитака, чиме је концентрисао готово комплетне копнене снаге у југоисточној Украјини. Истовремено су покренути и различити модели добровољног регрутовања који трају и данас. Ови програми се заснивају на снажним социоекономским подстицајима, па се редовима руске војске сваког месеца у просеку прикључи од 20.000 до 30.000 нових војника. Москва је 21. децембра 2022. године најавила програм проширења Оружаних снага кроз формирање великог броја нових јединица, превасходно у оквиру копнене војске, при чему њихов број континуирано расте (Pérez Gil 2024). Према јавно доступним подацима обеју страна, Руска групација здружених снага у Украјини је током лета 2026. године бројала приближно 650.000 припадника, уз мобилну резерву од још 150.000 људи на територији Руске Федерације.

Жестоке уличне борбе, попут оних у Бахмуту (2023),² Авдејевки (2024), Покровску (2025), те Константиновки и Купјанску (2026), заједно са

² Након заузимања града Бахмута 25. маја 2023. године, Јевгениј Пригожин (Евгений Викторович Пригожин), вођа приватне војне компаније (РМС) Група Вагнер (Группа

украјинском офанзивом у Запорожју (лето 2023) и ограничену операцију у Курској области (лето 2024), однеле су на десетине хиљада живота у свакој од ових битака. Овакви масовни губици довели су до стотина хиљада страдалих, због чега је данас немогуће дефинитивно утврдити тачан број жртава на обе стране. Украјински председник Зеленски је најпре 25. фебруара 2024. године изнео податак о 31.000 погинулих војника, да би 8. децембра исте године тај биланс порастао на 43.000 страдалих и 370.000 рањених (Armstrong 2024). Тада је нагласио да од септембра 2024. „Русија губи људство на бојном пољу у односу 5, па чак и 6 према 1 у поређењу са нама“ (Kyiv Post 2024). Ове бројке су 16. фебруара 2025. године ажуриране на 46.000 погинулих и 380.000 рањених, док се „десетине хиљада“ и даље воде као нестали (NBC News 2025). Изнете тврдње није могуће независно потврдити, а како се испоставља у наставку, оне одступају од саме динамике размене тела, иако су до тог тренутка укупни губици на обема странама већ износили на стотине хиљада мртвих и рањених.

Због тога су од 2024. године у други план потиснуте информације засноване на праћењу читуља у штампи и на друштвеним мрежама, анализи званичне статистике морталитета, као и на бројању појединачних хумки на сателитским снимцима гробаља која су се стално ширила. Суочена са очигледним подацима о масовним размерама жртава, ратна пропаганда више није могла да има користи од оваквих метода.

На овом месту је важно истаћи да у сукобима постоје јасна правна ограничења употребе силе која се у овом рату не поштују. Примери кршења Међународног хуманитарног права обухватају ликвидацију рањених војника или оних који су се већ предали (што нарушава принцип разликовања), затим убијање исцрпљених војника дејством беспилотних летелица у ситуацијама када немају могућност одбране (принцип предострожности), као и примену прекомерних средстава, попут термобаричне муниције или масовног бомбардовања из ваздуха неоклопљених циљева ради остваривања војног циља (принцип пропорционалности) (Crawford and Pert 2024). Са друге стране, не треба занемарити ни аргумент да ово није систематски приступ зараћених страна,

Вагнера), изјавио је да је његова организација имала више од 20.000 погинулих у борбеним дејствима и да су руске снаге имале најмање 120.000 погинулих у борбеним дејствима, иако је Министарство одбране те податке чувало у тајности.

будући да су оне свесне како у дуготрајном сукобу ратна срећа лако може да се окрене на било коју страну. У том смислу, пракса пресуђује у аргументацији између Хобса (Hobbes), Макијавелија (Machiavelli) и Клаузевица (Clausewitz) на једној, те Светог Августина (Aurelius Augustinus), Светог Томе Аквинског (Tommaso d'Aquino) и Франсиска де Виторије (Francisco de Vitoria) на другој страни и то у корист ове друге, хришћанске и хуманистичке струје. Ипак, мало је вероватно да ће одговорни за ратне злочине на крају заиста одговарати за своја дела, чему нас јасно учи комплетна историја оружаних сукоба.

Када је реч о пољу ратне пропаганде, председник Зеленски је 22. октобра 2025. године изјавио да су руске снаге од почетка рата претрпеле 1.300.000 губитака, при чему ова бројка обухвата и погинуле и рањене (Jones and McCabe 2026).³ Међутим, поједини западни медији су убрзо пласирали тврдњу да сам број мртвих износи чак 1.200.000. Оваква одступања јасно указују на психолошке операције (PSYOPS) сукобљених страна, због чега ово питање свакако захтева засебну и детаљну анализу. Украјински председник је 16. децембра, током обраћања холандском парламенту, навео да руске снаге у просеку губе 30.000 војника месечно (Zelensky 2025). Потом је 4. фебруара 2026. године изнео тврдњу да укупан број погинулих Руса од почетка инвазије износи 800.000, насупрот 55.000 страдалих Украјинаца (*France-2* 2026). Ове изјаве су пласиране у јавност у тренутку када се припремао пад Константиновке у јуну 2026. године. Поменуте информације за сада није могуће независно потврдити, а уочљива је и озбиљна недоследност са подацима који ће бити анализирани у наставку. На овом месту је важно подсетити и на то да су током сукоба у Донбасу, од 2014. до 2021. године, украјинске власти константно умањивале сопствене губитке.

Када је реч о несталима, заменица руског министра одбране Ана Цивилџова (Анна Евгеньевна Цивилџева) признала је 26. новембра 2024. године да се чак 48.000 руских војника води под овим статусом. Она је овај податак изнела у Државној думи током састанка о подршци женама које учествују у специјалној војној операцији и њиховим породицама. Ипак, како

³ Њихова студија, објављена 27. јануара 2026. године, даје процену на број између 275.000 и 325.000 погинулих међу руским снагама и између 100.000 и 140.000 на украјинској страни од 24. фебруара 2022. године.

је наглашено на истом скупу, руске власти ове информације сматрају строго поверљивим, због чега оне подлежу прописима о државној тајни (Trevelyan 2024). Са друге стране, украјински комесар за нестала лица Артур Добросердов навео је у априлу 2025. године број од 63.000 несталих. Потом је 26. фебруара 2026. године истакао да званична евиденција бележи чак 90.000 украјинских држављана који се воде као нестали „под посебним околностима“ (што је званични еуфемизам за војнике нестале у борби). Добросердов је нагласио да огромну већину у овом билансу чине управо војници и припадници безбедносних структура, као што су Национална гарда, Погранична служба, Служба безбедности Украјине (СБУ) и Министарство унутрашњих послова (*Ukrainska Pravda* 2026).

Када говоримо о дезинформацијама са руске стране, група хакера повезана са тамошњим обавештајним службама (Killnet, Palach Pro, User Sec и Beregini) објавила је 20. августа 2025. године да је пресрела документа из украјинског Генералштаба. Према њиховим тврдњама, ови папири садрже податке о укупно 1.721.000 погинулих и несталих украјинских војника. Они су тада пласирали и спискове наводних губитака по годинама: 118.500 у 2022; 405.400 у 2023; 595.000 у 2024. и 621.000 војника у 2025. години. Хакерске групе су навеле да ови подаци откривају „прави обим војних губитака Украјине током текуће специјалне војне операције“ (*Pravda.ru* 2025). Десет месеци касније, 25. јуна 2026. године, друга проруска хакерска мрежа предвођена групама Palach Pro и NoName057, објавила је нове извештаје, наводно засноване на подацима украденим из украјинских државних институција. Ове нове тврдње подигле су биланс на чак 2,4 милиона мртвих, од којих је више од 400.000 страдалих у 2026. години. Поврх тога, изнети су и подаци о око 5.000 погинулих страних плаћеника, махом из Јужне Америке (*Izvestia* 2026). Поново, ови подаци немају никакву верификацију и њихова повезаност не дозвољава да се узму у разматрање. На руској страни, посебан случај је учешће севернокорејских снага у одбрамбеним операцијама у Курској области, као и у каснијим операцијама чишћења и деминирања, које су такође имале сопствене губитке. Наиме, процењује се да има између 2.300 и 6.000 мртвих од укупног контингента од 11.000 до 15.000 распоређених војника (видети Cheon and Adzkie 2026).

Размена заробљеника и тела страдалих у рату у Украјини

Подаци о размени ратних заробљеника и тела погинулих војника од марта 2022. године пружају драгоцен увид како у саме ратне губитке у Украјини, тако и у даљи развој сукоба. Ове размене се реализују уз посредовање пријатељских земаља — пре свега Турске и Уједињених Арапских Емирата — и уз активно учешће делегата Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК). Они раде на основу спискова које достављају руске и украјинске власти, а који садрже податке погодне за екстраполацију и израду поузданијих пројекција укупних губитака у овом сукобу.

Руско Министарство одбране је 23. маја 2025. године саопштило да је од почетка рата обављено 39 размена ратних заробљеника, у којима су размењена 4.492 руска војника. Кључни споразум о овом питању постигнут је у Истанбулу 2. јуна 2025. године, захваљујући посредовању Владе Турске. Овај договор је предвиђао реципрочну размену свих тешко рањених заробљеника и лица млађих од 25 година, као и сразмерну размену тела погинулих, при чему се руска страна обавезала да преда 6.000 тела украјинских војника. Током 2025. године извршено је укупно осамнаест размена заробљеника. За од њих нису објављени подаци о броју обухваћеног људства, али се оне хронолошки поклапају са периодом примене Истанбулских споразума. Ови споразуми су, под покровитељством Турске, предвиђали примопредају око 1.200 лица из категорије тешко рањених и заробљеника млађих од 25 година.

У оквиру руске ратне пропаганде, специјални изасланик председника Русије за преговоре о сукобу у Украјини, Владимир Медински (Владимир Ростиславович Мединский), изјавио је 24. августа 2025. године да у украјинском заробљеништву више нема руских војника. Након ове изјаве, до краја те године извршена је још само једна размена и то 2. октобра 2025. године, када је замењено по 185 заробљеника са обе стране.⁴ Руска комесарка за људска права Татјана Москалкова (Татьяна Николаевна Москалькова) најавила је 19. јануара 2026. године да са украјинским колегом Дмитрим Лубинецом (Дмитро Лубінець) преговара о списковима људства за наставак овог процеса. Као резултат тих договора, током 2026.

⁴ Друга размена коју је најавио Рустем Умеров (Рустем Енверович Умеров), секретар украјинског Савета за националну безбедност и одбрану, није одржана.

године обављено је девет размена, увек по принципу једнаког броја, чиме је до последње размене 19. августа обухваћено укупно 1.678 лица са сваке стране. Према руским изворима, од марта 2022. до августа 2026. године спроведено је више од четрдесет размена у којима је укупно 5.860 Украјинаца замењено за 5.714 Руса, што укључује и мањи број цивила са обе стране.⁵

Прве размене погинулих обављене су у марту и априлу 2022. године, али су се оне повећавале како је рат напредовао и како је структура губитака расла на обе стране. Седамдесет прва размена од почетка рата (седма у 2026. години) извршена је 13. августа 2026. године, овог пута укључујући 261 украјинско тело за 24 руска. Дана 3. јула 2026. године, руски амбасадор са посебним овлашћењима за питања у вези са војним и терористичким злочинима које су починиле Украјина и Запад, као и кршењем људских права од стране Украјине, Родион Мирошник (Родион Валерьевич Мирошник), изјавио је да размене током претходне године (20.354 Украјинца за 627 Руса) одражавају стварни однос губитака на бојном пољу (видети Ministry of Foreign Affairs of Russia 2026). Према доступним подацима, од марта 2022. до августа 2026. године, укупно су размењена 26.223 украјинска тела за 3.543 руска, што даје просечну стопу размене од 7,40 према 1.

Следећи одељак детаљно приказује ситуацију по годинама, што даје могућност прилагођавања променама на руско-украјинском фронту које су горе наведене. Ови подаци показују изразиту неравнотежу у структури губитака на штету украјинске стране од 2024. године, што је Русија искористила у својој стратешкој комуникационој кампањи.

- 2022: 19 размена: 768 Украјинаца за 892 Руса (0,86 према 1)⁶
- 2023: 16 размена: 961 за 1.362 (0,70 према 1)
- 2024: 13 размена: 3.380 за 607 (5,57 према 1)

⁵ Руске и украјинске власти су 13. августа 2026. године на контролном пункту Нова Гута у Белорусији извршиле размену осам руских цивила за седам украјинских уз интервенцију особља МКЦК. Поврх тога, 26. августа 2026. године, украјинска страна је одвојено предала 10 руских ратних заробљеника у једносмерној размени на граници са Белорусијом.

⁶ Неки руски извори као датум прве размене наводе 7. маја 2022. године, али без прецизирања броја тела које је свака од страна предала.

- 2025: 16 размена: 16.304 за 439 (37,13 према 1)⁷
- 2026: 7 размена: 4.810 за 243 (19,79 према 1)

Ипак, упркос сталним преговорима о овом питању, размене нису увек текле по плану. На пример, руске власти су 8. јуна 2025. године саопшtile да је Украјина одбила да прихвати 1.212 тела својих војника, која су у камионима хладњачама транспортована на гранични прелаз Брјанск ради примопредаје у складу са Истанбулским споразумима. Руски пропагандни медији су одмах почели да пласирају тврдње како је овај потез Кијева уследио због немогућности државе да породицама исплати ратну одштету. Процењена вредност накнаде за 1.212 погинулих бораца износила је приближно 412 милиона долара. Убрзо након тога, 7. септембра 2025. године, украјинске власти су најавиле велике измене у прописима о ратним одштетама, уводећи план исплате на рате за породице страдалих војника. Овај модел је предвиђао укупну накнаду од 15 милиона гривни, подељену на моменталну исплату од 3.000.000 гривни и одложена месечна давања у износу од 12.000.000 гривни током наредних осамдесет месеци (односно 6,5 година). Мера је ретроактивно ступила на снагу 1. септембра 2025. године (Ukrainian Ministry of Defense 2025).

Иако је током лета обављено девет размена, у којима је предато чак 10.060 украјинских тела наспрам 171 руског, амбасадор Мирошник је 31. октобра 2025. године тврдио како украјинске власти одбијају да прихвате посмртне остатке сопствених војника да би избегле исплату одштета њиховим породицама. У међувремену, проруске активистичке групе хакера Palach Pro и NoName057, објавиле су 26. јуна 2026. године наводно украдене податке према којима су украјинске институције престале да воде губитке страних плаћеника као погинуле у борби, већ их евидентирају као несрећне случајеве. Овакав приступ имао је за циљ ометање нове украјинске кампање за привлачење страних добровољаца у тренутку када се Кијев суочавао са критичним мањком људства на фронту. Укратко, поменуте изјаве и акције представљају саставни део руских психолошких

⁷ Руски министар спољних послова Сергеј Лавров (Сергей Викторович Лавров) изјавио је 12. новембра 2025. године да је те године предато преко 11.000 украјинских тела, док је Русија заузврат добила 201 (Ministry of Foreign Affairs of Russia 2025b). У јануару 2026. године, руски медији су известили да је 14.480 украјинских погинулих размењено за 391 руског у 2025. години (*Kommersant* 2026). У оба случаја, цифре се не поклапају са стварним разменама, које су веће, као што је приказано на горњој листи.

операција (PSYOPS) против Украјине и њених савезника. Главну циљну групу за ове информације чиниле су породице погинулих војника, чији су спискови непрестано пласирани кроз медије и друштвене мреже што је био део руске ратне пропаганде⁸, ради сламања украјинске воље за отпором и отежавања регрутације добровољаца у иностранству. Сличан пропагандни механизам покренут је и поводом погибије 65 украјинских ратних заробљеника током трагичног обарања руског војно-транспортног авиона Иљушин Ил-76МД (Ilyushin Il-76MD) у Белгородској области 24. јануара 2024. године, у тренутку када их је летелица превозила из Москве на договорену размену.

Цивилне жртве у рату у Украјини

Према недавним извештајима Уједињених нација, број цивилних жртава процењује се на око 16.000 погинулих и 46.500 рањених, што су сразмерно ниске бројке у поређењу са недавним сукобима на Блиском истоку. Овим подацима треба придодати и губитке на руској територији, који према проценама премашују 1.500 мртвих и троструко више рањених⁹. Ипак, изузимајући појединачне трагичне догађаје попут такозваног масакра у Бучи у првим недељама рата, питања стотина украјинске деце пребачене у Русију или заробљавања цивила у Курској области, обе сукобљене стране су углавном поштовале принципе Међународног хуманитарног права када је реч о односу према цивилном становништву.

У овој фази до изражаја долази неколико кључних фактора. Први је масовни егзодус украјинских избеглица, како према западној Европи, тако и у правцу Русије и Белорусије, у зависности од личних опредељења и саме

⁸ Настављајући такву праксу, нова руска комесарка за људска права Јана Лантратова (Јана Валерьевна Лантратова) објавила је 12. и 13. јула 2026. године два списка са именима и датумима рођења укупно 497 украјинских ратних заробљеника (најпре 224, а потом још 273), за које тврди да су власти у Кијеву одбиле да их прихвате (Lantratova 2026). Лантратова је ову дужност преузела 14. маја 2026. године, након што је истекао мандат њеној претходници Татјани Москалковој.

⁹ Амбасадор Мирошник је 28. априла 2025. године изјавио да руске цивилне жртве износе 6.715 мртвих, укључујући 218 деце, и 14.827 рањених (Ministry of Foreign Affairs of Russia 2025b).

могућности брзог пресељења. Само током прве године рата, више од десет милиона избеглица напустило је Украјину (видети UNHCR 2026с). Украјински министар за социјалну политику, породицу и јединству Денис Уљутин (Денис Валерійович Улютин) изјавио је 10. маја 2026. године да у земљи тренутно живи између 22 и 25 милиона становника, што представља драматичан пад у односу на 41 милион из 2021. године, док је, поређења ради, 1991. године Украјина имала чак 48 милиона становника (Pardo de Santayana 2024). Други фактор односи се на правила употребе силе која примењују обе стране, а која су од самог почетка сукоба, као што је претходно поменуто, усмерена на умањење цивилних жртава. Сасвим другачији сценарио виђен је током рата у Донбасу од 2014. до 2022. године, када је становништво отцепљених република претрпело жестоке нападе украјинских снага, распоређених у тадашњој Зони антитерористичке операције (АТО), која је касније преименована у Операцију здружених снага (ОЗС). Ова дејства детаљно су документована у тадашњим извештајима Организације за европску безбедност и сарадњу (OSCE 2016).¹⁰ Трећи фактор је културолошки, будући да су, упркос националистичком жару, Руси и Украјинци братски словенски народи, барем у руској перцепцији, који деле исто историјско порекло (Кијевска Русија) и који су припадали истом руском и совјетском царству до 1991. године. Штавише, велики број мешовитих бракова и породица условљава овакав профил сукоба, који Кремљ у свом приступу дефинише као ослободилачки рат. Из ове перспективе, обзир према цивилном становништву сматра се оправданим зато што се оно посматра као део истог народа, нарочито у областима у којима су се до сада одвијале главне копнене борбе. Реч је о територијама Донбаса и Новоросије, које су историјски повезане са руским и православним наслеђем, за разлику од западне Украјине, која је током историје била под снажним пољским и мађарским утицајем и већински је (грко)католичке вероисповести.¹¹

Са друге стране, исто не може да се каже за приватну имовину и некретнине, које су у ратним зонама масовно пљачкане или уништаване. Нису поштеђени ни локалитети историјског и верског наслеђа, који су

¹⁰ Између априла 2014. и децембра 2021. године, забележено је 3.404 смртних случајева цивила у сукобу у Донбасу, иако руски извори наводе цифру од 6.643.

¹¹ О верском прогону у сукобу у Украјини, видети OHCHR 2025.

претрпели тешка разарања услед масовних артиљеријских и ваздушних удара усмерених на неутралисање непријатељских одбрамбених положаја.

Закључак

Рат у Украјини прерастао је у дуготрајан сукоб исцрпљивања, првенствено због тога што су обе стране веровале да већину стратешких циљева могу да остваре на бојном пољу. Међутим, у оваквом типу ратовања Русија ужива свеобухватну предност коју карактеришу бројније становништво, већи мобилизациони капацитет, развијенија наменска индустрија, снажнија економија и минимална зависност од иностране помоћи. Насупрот томе, позиција Украјине је знатно слабија, пре свега на демографском плану.

Масовна употреба артиљерије, пројектила и вођених пројектила уз интензивно дејство беспилотних летелица дуж целе линије фронта, доводи до високе стопе губитака на обема странама. Ипак, даљи изгледи знатно су неповољнији по украјинску страну која бележи постепено, али стално осипање људства, што се јасно одражава и у званичним подацима о размени тела погинулих војника.

Услед интензивне ратне пропаганде и дезинформација којима се служе сукобљене стране, тренутно није могуће утврдити тачан број жртава. Ипак, досадашњи ток ратовања недвосмислено показује да се број погинулих на обе стране мери стотинама хиљада. Укупна статистика губитака, заснована на до сада извршеним разменама тела, указује на изразиту несразмеру на штету Украјине.

Овим бројкама треба додати и стотине хиљада рањених, осакаћених и трајно онеспособљених људи, затим ужасне и дуготрајне психолошке последице које трпе борци и њихове породице, као и милионе удовица и деце без родитеља. Све ово ће у деценијама које долазе представљати огроман економски и социјални терет за друштво.

Исто тако, проблем чине и милиони избеглица које су напустиле Украјину на почетку рата. Већина њих за сада не показује намеру да се врати у догледно време, пре свега због тешких социоекономских услова који ће сигурно потрајати у земљи опустошеној дуготрајним ратом. Ниједна од сукобљених

страна није била спремна за овакав развој догађаја, због чега обе данас покушавају да сакрију сурову стварност од сопственог становништва.

У поређењу са другим савременим сукобима, сразмерно низак број цивилних жртава проистиче из комбинације неколико кључних чинилаца. То су, пре свега, брза евакуација из зона борбених дејстава (нарочито на југу и југоистоку Украјине), затим примена рестриктивних правила употребе силе када је реч о цивилном становништву, као и заједнички осећај националног идентитета и историје. Поменути фактори омогућили су да норме Међународног хуманитарног права углавном остану на снази током читавог рата у Украјини. Ипак, без обзира на сложеност ситуације, ратни злочини које наводе обе стране неминовно ће морати да буду предмет будућих истрага.

Тек након окончања сукоба и отварања званичних архива, историчари ће моћи да изврше детаљна истраживања која ће коначно разлучити истину од пропаганде и дезинформација пласираних током свих ових година и то не само од стране самих зарађених страна, већ и од стране њихових савезника.

Напоследку, извучене поуке морају да послуже као штит против понављања тако масовних психолошких операција (PSYOPS) какве су током рата у Украјини вођене против становништва Западних земаља. Ово је од кључног значаја како би се спречио ризик од њиховог увлачења у сукоб у којем витални национални интереси већине тих држава уопште нису угрожени.

*Превод са енглеског на српски језик:
Преводилачка агенција Language Shop*

Bibliography / Библиографија

Althaus, Scott L. et al. 2014. "Uplifting Manhood to Wonderful Heights? News Coverage of the Human Costs of Military Conflict from World War I to Gulf War Two". *Political Communication* 31 (2): 193–217. DOI: <https://doi.org/10.1080/10584609.2014.894159>.

- Armstrong, Kathryn. 2024. "Ukraine war: Zelensky says 31,000 troops killed since Russia's full-scale invasion". *BBC*. February 25. <https://www.bbc.com/news/world-europe-68397525>.
- BBC*. 2022. "As it happened: Human cost of eastern city battle 'terrifying' – Zelensky". June 11. <https://www.bbc.com/news/live/world-europe-61764008>.
- Bischof, Günter, Stefan Karner, and Peter Ruggenthaler, eds. 2010. *The Prague Spring and the Warsaw Pact invasion of Czechoslovakia in 1968*. Plymouth: Lexington Books.
- Cheon, Soram, and Aghnia Adzkie. 2026. "Thousands of North Koreans fought for Russia. A memorial hints at the death toll". *BBC*. May 8. <https://www.bbc.com/news/articles/clypr5985ejo>.
- Crawford, Neta. 2025. "The human toll of the Gaza War: direct and indirect death from 7 October 2023 to October 3, 2025". *Costs of War Project*. October 7. https://costsofwar.watson.brown.edu/sites/default/files/2025-10/Human-Toll-in-Gaza_Costs-of-War_Crawford_7-October-2025.pdf.
- Crawford, Emily and Alison Pert. 2024. *International Humanitarian Law*, 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dacoba Cerviño, Francisco José. 2022. *War in Ukraine, a punch on the international chessboard*. April 8. https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_analisis/2022/DIEEEA26_2022_FRANDAC_Ucrania_ENG.pdf.
- De Castro García, Andrés. 2026. "El Cuerno de África". In: *Descifrando África: claves para la seguridad y defensa del mañana*, edited by General Technical Secretariat, 57–158. Madrid: Ministerio de Defensa.
- France-2. 2026. "Guerre en Ukraine: retrouvez l'entretien exclusif du président Volodymyr Zelensky au '20 Heures' de France 2". Uploaded on February 4, 2026. France Info interview, 17:07 min. https://www.franceinfo.fr/monde/europe/manifestations-en-ukraine/replay-guerre-en-ukraine-retrouvez-l-entretien-exclusif-du-president-volodymyr-zelensky-au-20-heures-de-france-2_7784291.html.
- Fox, Amos C. 2022. *Reflections on Russia's 2022 invasion of Ukraine: combined arms warfare, the battalion tactical group and wars in a fishbowl*. September 29, 2022. https://www.researchgate.net/publication/364039849_Reflections_on_Russia%27s_2022_Invasion_of_Ukraine.

- Frost, Melville, and Nicholas Michelsen. 2017. "Strategic Communications in international relations: Practical traps and ethical puzzles". *Defence Strategic Communications* 2: 9–33.
- Gelpi, Christopher, Feaver, Peter, and Reifler, Jason. 2009. *Paying the Human Costs of War: American Public Opinion and Casualties in Military Conflicts*. Princeton: Princeton University Press.
- Géré, François. 1997. *La guerre psychologique*. Paris: Economica.
- Glenn Diesen Channel. "John Mearsheimer. End of Russian Restraint and New U.S. Grand Strategy". Uploaded on July 3, 2026. YouTube video, 1:10:58 hour. <https://www.youtube.com/watch?v=YGL1RBBUrSU>.
- Haigh, Michel Mae. 2025. "War, media, and public opinion: A battle for hearts and minds". In: *The international handbooks of risk and crisis communication* II, edited by Andreas Schwarz, Matthew W. Seeger and Sora Kim, 195–204. Hoboken: Wiley-Blackwell.
- Izvestia. 2026. "Hackers broke into the databases of Kiev and found out the exact number of losses of the Armed Forces of Ukraine". June 25. <https://en.iz.ru/en/2121575/2026-06-25/hackers-broke-databases-kiev-and-found-out-exact-number-losses-armed-forces-ukraine>.
- Jones, Robert. 1990. *The Soviet Concept of 'Limited Sovereignty' from Lenin to Gorbachev. The Brezhnev Doctrine*. London: Palgrave Macmillan.
- Jones, Seath, and Riley McCabe. 2026. *Russia's Grinding War in Ukraine. Massive Losses and Tiny Gains for a Declining Power*. January 27. <https://www.csis.org/analysis/russias-grinding-war-ukraine>.
- Kommersant. 2022. "Минобороны России сообщило о гибели 1351 военнослужащего на Украине [The Russian Defense Ministry reported the deaths of 1,351 service members in Ukraine.]". March 25. <https://www.kommersant.ru/doc/5280467>.
- Kommersant. 2026. "Россия и Украина впервые в этом году обменялись телами погибших военнослужащих [Rusia y Ucrania intercambiaron los cuerpos de soldados caídos por primera vez este año]". January 29. <https://www.kommersant.ru/doc/8380572>.
- Kyiv Post. 2024. Zelenskyy, "43,000 Ukrainian Troops Dead, 370,000 Injured Since 2022 – Zelensky". December 8. <https://www.kyivpost.com/post/43511>.

- Lantratova, Yana. 2026. “Публикуем список ещё 273 украинских военнослужащих, которых Россия готова передать в рамках обмена [We are publishing a list of another 273 Ukrainian military personnel whom Russia is prepared to hand over as part of an exchange]”. *Telegram*. August 13. <https://t.me/lantratovaDOBRO/15350>.
- Larys, Martin. 2024. *Rebel Militias in Eastern Ukraine. From Leaderless Groups to Proxy Army*. London: Routledge.
- Levy, Yagil. 2025. “The logic of body counting: from Korea to Gaza”. *Critical Military Studies* 12 (3): 473–497.
- Lewis, James Andrew. 2022. *Cyber War and Ukraine*. June 16. <https://www.csis.org/analysis/cyber-war-and-ukraine>.
- Ministry of Foreign Affairs of Russia. 2025a. “Foreign Minister Sergey Lavrov’s remarks and answers to questions during an embassy roundtable discussion titled ‘Ukraine crisis. Diplomacy and settlement prospects’”. December 11. https://www.mid.ru/en/press_service/video/view/2064879/.
- Ministry of Foreign Affairs of Russia. 2025b. “Briefing by MFA Ambassador Rodion Miroshnik on the crimes committed by the Kiev regime”. Uploaded April 28, 2025. Youtube video, 44:05 min. <https://www.youtube.com/watch?v=o2E5zcdEbfo>.
- Ministry of Foreign Affairs of Russia. 2026. “Выступление Посла по особым поручениям МИД России по преступлениям киевского режима Р.В.Мирошника на брифинге в МИД России, 3 июля 2026 года [Statement by R.V. Miroshnik, Ambassador-at-Large of the Russian Foreign Ministry for Crimes of the Kyiv Regime, at a briefing at the Russian Foreign Ministry, July 3, 2026]”. July 3. https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/doklady/2123838/.
- NBC News. 2025. “Feb. 16 — Ukrainian President Volodymyr Zelenskyy”. Interview. Uploaded on February 16, 2025. Video, 47:30 min. <https://www.nbcnews.com/meet-the-press/video/feb-16-ukrainian-president-volodymyr-zelenskyy-232117317896>.
- Negocios TV. 2026. “Antonio Alonso: Irán no se rinde, el error de cálculo de Trump y el riesgo de colapso en Occidente”. Uploaded on March 20, 2026. YouTube video, 24:42 min. <https://youtu.be/KgxJHlkx1is?is=xot923p3gVEQKCGP>.
- [OHCHR] UN Office of the High Commissioner for Human Rights. 2025. “Ukraine: UN experts warn of persecution against Ukrainian Orthodox Church”.

- Document 2131224. October 1. <https://www.ecoi.net/en/document/2131224.html>.
- Ombudsman of Ukraine. 2026. "Омбудсман закликав ЄС продовжити підтримку українців, які були змушені виїхати за кордон через війну [Ombudsman calls on EU to continue supporting Ukrainians who were forced to leave the country due to the war]". July 9. https://ombudsman.gov.ua/news_details/ombudsman-ukrayini-dmitro-lubinec-zaklikav-yes-prodovzhiti-pidtrimku-ukrayinciv-yaki-buli-zmusheni-viyhati-za-kordon-cherez-vijnu.
- [OSCE] Organization for Security and Co-operation in Europe. 2016. "War crimes of the Armed Forces and the Security Forces of Ukraine: torture and inhumane treatment Second report". April 15. <https://www.osce.org/files/f/documents/e/7/233896.pdf>.
- Pardo de Santayana, José. 2022. *From Ukraine to Taiwan: Learning to live in a worse world*. April 27. https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_analisis/2022/DIEEEA28_2022_JOSPAR_Ucrania_ENG.pdf.
- Pardo de Santayana, José. 2024. *Demographics: Ukraine's major Achilles heel*. April 30. <https://www.defensa.gob.es/documents/2073105/2264897/Demographics+Ukraine%27s+major+Achilles+heel.pdf/>.
- Paul, Christopher. 2011. *Strategic Communication. Origins, Concepts, and Current Debates*. London: Bloomsbury Academic.
- Pazderka, Josef, ed. 2019. *The Soviet Invasion of Czechoslovakia in 1968: The Russian Perspective*. Plymouth: Lexington Books.
- Pérez Gil, Luis. 2024. *Russian Military Capabilities and the War Economy in the Conflict in Ukraine*. July 9. https://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_analisis/2024/DIEEEA48_2024_LUIPER_Ucrania_ENG.pdf.
- Pérez Gil, Luis. 2025. *Long-range Russian missiles in the war in Ukraine*. July 9. https://www.defensa.gob.es/documents/2073105/2726226/empleo_de_misiles_rusos_2025_dieeea50_eng.pdf/.
- Pomerantsev, Peter. 2019. *This Is Not Propaganda: Adventures in the War Against Reality*. London: Faber & Faber.
- Pravda.ru. 2025. "Hackers Expose Ukraine's True War Losses: 1.7 Million Dead or Missing". August 20, 2025. <https://english.pravda.ru/news/world/163783-russian-hackers-claim-ukraine-military-losses/>.

- Pukhov, Ruslan. 2024. "От 'специальной' к 'военной' Уроки двух лет операции на Украине ['From 'special' to 'military': Lessons from two years of operations in Ukraine']". *Россия в глобальной политике (Russia in World Affairs)*. February 24. <https://globalaffairs.ru/articles/ot-speczialnoj-k-voennoj/>.
- Pukhov, Ruslan. 2025a. "Руслана Пухова «Это уже другая война. Дроновая революция кардинально меняет облик боевых действий и армии ['This is a different kind of war. The drone revolution is radically changing the face of combat and military operations']". *Rossiyskaya Gazeta*. February 17. <https://rg.ru/2025/02/17/ruslan-puhov-v-hode-svo-sostoialsia-predskazy-vavshijsia-triumf-bespilotnoj-aviacii.html>.
- Pukhov, Ruslan, 2025b. "Поле боя становится 'килл-зоной', в которой все уничтожается БПЛА [The battlefield is turning into a 'kill zone' where everything is destroyed by unmanned aerial vehicles.]. *Rossiyskaya Gazeta*. July 9. <https://rg.ru/2025/07/09/drony-i-vojna-budushchego.html>.
- Putin, Vladimir. 2021. "Стаття Володимира Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» [Vladimir Putin's article „On the historical unity of Russians and Ukrainians"]". July 12. <http://www.kremlin.ru/events/president/news/66182>.
- Rossiya-24. 2022. "General of The Army Sergei Shoigu September 21st 2022". Uploaded on September 21, 2022. Video, 12:08 min. <https://archive.org/details/general-of-the-army-sergei-shoigu-september-21st-2022>.
- Todd, Emmanuel. 2024. *La Défaite de l'Occident*. Paris: Éditions Gallimard.
- Trevelyan, Mark. 2024. "Russian minister says 48,000 relatives trying to trace soldiers via DNA". *BBC*. December 4. <https://www.reuters.com/world/europe/russian-minister-says-48000-relatives-trying-trace-soldiers-via-dna-2024-12-04/>.
- Ukrainian Ministry of Defense. 2025. "Оновлено порядок виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі військовослужбовця [The procedure for paying a one-time cash benefit in the event of the death of a serviceman has been updated.]. September 7. <https://mod.gov.ua/news/onovleno-poryadok-viplati-odnorazovoyi-groshovoyi-dopomogi-u-razi-zagibeli-vijskovosluzhbovcya>.
- Ukrainska Pravda*. 2026. "Понад 90 тисяч українців вважаються зниклими безвісти – уповноважений [Over 90,000 Ukrainians are considered missing

– Commissioner]”. February 26. <https://www.pravda.com.ua/news/2026/02/26/8022844/>.

[UNHCR] UN High Commissioner Office for Human Rights. 2026a. “Four years since the full-scale invasion of Ukraine: key facts and findings”. February, 2026. https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2026-02/2026-02-16%20HRMMU_Four%20Years%20On_fact%20sheet_2.pdf.

[UNHCR] UN High Commissioner Office for Human Rights. 2026b. “Ukraine: protection of civilians in armed conflict”. UN High Commissioner Office for Human Rights. May 2026. [https://ukraine.un.org/sites/default/files/2026-06/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20\(May%202026\)_ENG.pdf](https://ukraine.un.org/sites/default/files/2026-06/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20(May%202026)_ENG.pdf)

[UNHCR] UN High Commissioner Office for Human Rights. 2026c. “UNHCR Ukraine. Protection Response Updated 10”. UN Refugee Agency. https://www.unhcr.org/sites/ua/files/2026-05/UNHCR%20Protection%20Update%20%20-%20Q1-2026_0.pdf.

Zelenskyy, Volodymyr, 2025. “Zelensky LIVE: Zelensky Delivers a Speech in Dutch Parliament Amid Russia-Ukraine Tensions”. Uploaded on December 16, 2025. Youtube video, 21:50 min. https://www.youtube.com/watch?v=oG_9nyA47iI.